

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Gaudi-Nagy Tamás (címe) ügyvéd által képviselt (felperes neve, címe) felperesnek a (jogtanácsos neve) jogtanácsos által képviselt (I.r. alperes neve, címe) I. rendű és a (jogtanácsos neve) jogtanácsos által képviselt (II.r. alperes neve, címe) II. rendű alperes ellen személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása miatt indult perében a Fővárosi Bíróság 2009. október 14-én kelt, 19.P.25.562/2006/31. számú ítélete ellen a felperes részéről 33. sorszám alatt és az I. rendű alperes részéről 32. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja, az I-II. rendű alpereseket terhelő nem vagyoni kártérítés összegét 1.500.000 - 1.500.000 (egymillióöttszázezer-egymillióöttszázezer) forintra és járulékaira, míg az I-II. rendű alperesek felperes részére fizetendő elsőfokú perköltséget 200.000 - 200.000 (kettőszázezer-kettőszázezer) forint + ÁFA összegre felemeli.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I-II. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 100.000 - 100.000 (százezer-százezer) forint + ÁFA másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 192.000 (százkilencvenkettőezer) forint fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a ...-én a ... demonstrációt követő intézkedéseikkel az alperesek megsértették a testi épség, az egészség, a

személyes szabadság és az emberi méltóság védelméhez fűződő személyiségi jogait.

Kérte az alperesek elégtételadásra kötelezését oly módon, hogy magánlevélben kérjenek elnézést a jogsértés miatt. Az I. és II. rendű alperessel szemben 2 millió - 2 millió forint nem vagyoni kártérítés és ezen összeg után ... napjától a kifizetésig járó törvényes kamat megfizetése iránti igényt is előterjesztett.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az I. rendű alperes előadta, hogy magatartása, intézkedései jogszerűek és szakszerűek voltak, a személyi sérüléssel járó intézkedés körében a II. rendű alperesi jogelőd munkatársai jártak el. A jogalapon kívül vitatta a nem vagyoni kártérítés összegszerűségét is.

A II. rendű alperes arra hivatkozott, hogy a felperes feljelentése nyomán indult büntető eljárás során felróható magatartása nem került megállapításra, ami azt is jelenti, hogy munkatársai a törvény előírásainak megfelelően jártak el. Ezen túlmenően eltúlzottnak ítélte a nem vagyoni kártérítés iránti igényt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az I. rendű alperes azzal, hogy a felperest ...-én megalapozatlanul őrizetben tartotta, illetve az őrizet időtartama alatt az őrizet módját nem megfelelően választotta meg, megsértette a felperes személyes szabadság védelméhez, az emberi méltóság védelméhez, az egészséghez és testi épség védelméhez fűződő személyiségi jogait.

Megállapította, hogy a II. rendű alperes azzal, hogy a felperessel szemben megalapozatlanul ...-én kényszerítő eszközt alkalmazott, illetve testi kényszert alkalmazott, valamint intézkedése során túllépte a szükségesség és arányosság követelményét, továbbá őt megalapozatlanul tartotta őrizetben, megsértette a felperes személyes szabadság védelméhez, emberi méltóság védelméhez és az egészség, testi épség védelméhez fűződő személyiségi jogait.

Az elsőfokú bíróság kötelezte az I. és II. rendű alpereseket, hogy a megállapított jogsértésekért saját vonatkozásukban az ítélet jogerőre emelkedését követő 15 napon belül magánlevélben fejezzék ki sajnálkozásukat a felperesnek.

Kötelezte az I. és II. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 800.000 - 800.000 forint tőkét, ennek ... napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatát és 100.000 - 100.000 forint perköltséget.

Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Az 513.250 forint szakértői díjról, valamint a le nem rótt 240.000 forint illetékről úgy rendelkezett, hogy azt a Magyar Állam viseli.

Az ítélet indokolásában az elsőfokú bíróság részletesen ismertette a jelen perre irányadó jogszabályi rendelkezéseket, így az Alkotmány 2. §, a 7. §, a 8. §, 54. §, 55. § (1) bekezdését, az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Európai Emberi Jogi Egyezmény 5. cikkét, az 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezség Okmányának 9.-10. cikkét, a Ptk. 75.-76.§-át, a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 1. §, 13. §, 15.-16.-17.-18. §, az Rtv. 33. §, 48. §, 51.-52. §, 54. §, 59.-60. § (1)-(2) bekezdését.

Kitért a bizonyítási eljárás szabályaira is, e körben idézte a Pp. 3-4. §-át, a Pp. 163-164. §-át, a 177. § (1) és (6) bekezdését, továbbá a Pp. 206. § (1) és (3) bekezdését.

A jogalap tekintetében az I. rendű alperes vonatkozásában kifejtette, hogy az ügyészség határozata alapján egyértelműen megállapítható, hogy a felperes őrizetbe vétele nem volt indokolt és jogszerű, a felperes szabadságelvonással büntethető magatartást nem tanúsított, ezért az I. rendű alperes alárendeltségébe tartozó szerv ezzel ellentétes döntése megvalósította a személyes szabadsághoz való jog megsértését.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az indokolatlan fogva tartás önmagában alapot adhat az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jog megsértésére, de ezen túlmenően azzal, hogy a mozgásában súlyosan korlátozott felperest a kórházi ágyhoz bilincselte minden érdemi indok nélkül úgy, hogy közben még rendőr is felügyelt rá, megsértette a felperes emberi méltóságát, mert alapvetően megalázó helyzetbe hozta, továbbá az egészséghez és testi épséghez fűződő személyiségi jogát is megsértette azzal, hogy az ... kórházból nem a rabkórházba, hanem különböző rendőrségi fogdákbá szállították. A bizonyítási eljárás során a felperes ezzel kapcsolatos állítását az I. rendű alperes nem cáfolta, bizonyítást sem ajánlott fel, ezáltal megállapítható volt, hogy a felperes a szükséges egészségügyi segítséget nem kapta meg annak ellenére, hogy a rendőrségről szóló törvény rendelkezései szerint ez a rendőri szerv kötelezettsége lett volna.

Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelem jogalapja körében azt vizsgálta, hogy az alkalmazott kényszerítő eszközök, a szabadság elvonás szükséges volt-e, és a II. rendű alperes eljárása megfelelt-e a szükségesség és arányosság követelményének.

Részletesen ismertette az intézkedést foganatosító rendőrök tanúvallomását, az őrizetbe vétel körülményeit majd megállapította, hogy az adott esetben nem álltak fenn a kényszerintézkedés alkalmazásának a feltételei és nem bizonyított, hogy a felperes akadályozta volna a rendőri intézkedést. Az őrizetbe vétel sem volt indokolt és az is egyértelmű, hogy a felperes súlyos testi sérülései a II. rendű alperes jogsértő magatartásával összefüggésben keletkeztek, ezáltal megsértette a testi épség és egészség védelméhez fűződő személyiségi jogait.

Tekintettel arra, hogy a II. rendű alperes személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedése aránytalan és szükségtelen volt az elsőfokú bíróság a személyes szabadság védelméhez fűződő személyiségi jog megsértését is megállapította és úgy ítélte meg, hogy a II. rendű alperes kényszerintézkedése, a személyes szabadságot megalapozatlanul korlátozó magatartása egyben alkalmas volt az emberi méltóság megsértésére is.

Alaptalannak ítélte ugyanakkor az elsőfokú bíróság a gyalázó, a megalázó megjegyzések miatt előterjesztett kereseti kérelmet, mert e körben a felperes személyes előadásán túl azt egyéb bizonyíték nem támasztotta alá, illetve azt a rendőrség munkatársai, a meghallgatott tanúk cáfolták. A kínzás tilalmának megsértése tárgyában az elsőfokú bíróság szerint a kereset nem volt egyértelmű,

azonban a testi épség, egészség megsértésén túl a kínzást, mint jogi értelemben vett jogsértést nem találta megállapíthatónak.

A jogkövetkezmények alkalmazása körében a jogsértés megállapításán túl az összes körülményt mérlegelve az elsőfokú bíróság magánlevélben kötelezte az alpereseket elégtételadásra, sajnálkozásuk kifejezésére a Ptk. 84. § (1) bekezdésének c) pontja alapján oly módon, hogy magánlevélben kérjenek elnézést a felperestől.

A felperes nem vagyoni kártérítési igénye tekintetében utalt a Ptk. 339. § (1) bekezdésére és a 355. § (1) és (4) bekezdésére, ismertette a Ptk. 339. § (1) bekezdését, a Ptk. 348. § - 349. §-át és az Alkotmánybíróság 34/1992. (VII. 1.) számú határozatát és az annak nyomán kialakult bírói gyakorlatot.

A jogsértés tárgyi súlyát jelentősnek találta tekintettel a többszörös jogsértésre, a felperes súlyos sérülésére és az arányosság szükségesség követelményének jelentős mértékű túllépésére tekintettel. A tényleges jogkövetkezmények körében figyelembe vette a felperes mindennapi és családi életében bekövetkezett negatív változást, a tanúk, az orvos szakértők egyező nyilatkozatát, mely szerint a felperes esetén a sérülésével összefüggésben a maradványállapot mind testi, mind pszichés értelemben megállapítható volt.

Az elsőfokú bíróság az összes körülmény mérlegelésével a nem vagyoni kártérítés összegét alperesenként 800.000 - 800.000 forintban állapította meg, míg az ezt meghaladó keresetet elutasította. Figyelembe vette a bírói gyakorlatot, a felperes elhelyezkedési nehézségeit, házasságának válságba jutását, amely azonban kizárólagosan nem vezethető vissza az alperesek jogsértő magatartására.

A perköltség viseléséről a Pp. 81 § (1) bekezdése, a kamatfizetési kötelezettségről a Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján határozott.

Az ítélet ellen a felperes és az I. rendű alperes fellebbezett, a II. rendű alperes jogorvoslati kérelmet nem terjesztett elő.

A felperes fellebbezésében kérte az ítélet részbeni megváltoztatását és a nem vagyoni kártérítés összegének 2.000.000 - 2.000.000 forint összegre történő felemelését.

Indokolásként előadta, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a kártérítés jogalapja körében a kereseti kérelmet megalapozottnak találta, azonban annak összegszerűségét csak 800.000 - 800.000 forintban határozta meg. Álláspontja szerint a felperes súlyos bántalmazása, az alperesek többszörös jogsértése, egészségügyi állapotának indokolatlanul súlyos mértékű megsértése indokolja a kereset szerinti nem vagyoni kártérítés megítélését.

A fizikai bántalmazáson túl a felperest súlyos pszichés trauma is érte, „életvezetése jelentősen elnehezült”. A per során bizonyította és köztudomású tényekre is hivatkozott az őt ért sérelmek körében. Megítélése szerint az alperesek kirívóan súlyos jogsértést követtek el, szükségtelen és aránytalan eljárásuk súlyos egészségsértéssel járt, amit alátámaszt a négy és fél órás műteti beavatkozás, illetve a korrekciós műtét. Ezen túlmenően hivatkozott arra is, hogy az alperesek sem jóhiszeműen, sem gondosan nem jártak el, a kár elhárítását meg sem kísérelték. Utalt a kialakult bírói gyakorlatra is.

Kiemelte, hogy a felperessel szemben az előállítás feltételei sem álltak fenn és ha fenn is álltak volna a II. rendű alperes akkor sem járhatott volna el ilyen súlyosan jogsértő módon.

Tekintettel arra, hogy az eljárás során meghallgatott tanúk is alátámasztották a kereset összszerszerűségét, ezért kérte a nem vagyoni kártérítés összegének felemelését.

Az I. rendű alperes elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan a nem vagyoni kártérítés összegének a mérséklését kérte.

Előadta - az elsőfokú bírósági ítélet indokolásának, a BH 2006.318. számon közzétett eseti döntésben foglaltak ismertetését követően-, hogy a polgári jogi kártérítés szabályai szerint mentesül a felelősség alól az, aki bizonyítja, hogy úgy járt el ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, vagyis magatartása nem felróható. Munkatársai az intézkedéseik során az irányadó jogszabályokat betartották, így jogellenes magatartás terhére nem volt megállapítható.

Hivatkozott arra, hogy a II. rendű alperes az elfogáskor, illetve a felperes átadásakor sérülést nem közölt, s miután a felperes a sérülését jelezte biztosították számára a szakszerű orvosi ellátást. Az emberi méltóság megsértése körében előadta, hogy az indokolatlan fogva tartás önmagában a jogsértés megállapítására nem ad alapot, figyelemmel a BH 1996. 311. és a BH 2000. 55. számú eseti döntésben foglaltakra, miszerint a téves, eltérő jogszabály értelmezés egymagában jogellenes, felróható magatartást nem valósít meg. A perbeli esetben az előállítási eljárás során megállapítható volt, hogy a felperes cselekménye alkalmas volt a Btk. 271.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a.) pontja szerint minősülő bűncselekmény megalapozott gyanújának a megállapítására és ha ezen határozatot az ügyészség megváltoztatja, az akkor sem nem minősül nyilvánvaló, kirívó jogsértésnek, felróható magatartásnak.

Téves az az ítéleti megállapítás, hogy az ágyhoz bilincselés, a segítségnyújtás elmulasztása tekintetében az intézkedések érdemi indokát nem adta, bizonyítást nem ajánlott fel. A tanúk előadása relevanciával e tekintetben nem bír, mert ők csak a felperes elmondásából szereztek tudomást a történetekről, míg a Budapesti Nyomozó Ügyészség ... számú határozata olyan okirati bizonyíték, amelyre a tényállást és az érdemi határozatot alapítani lehet. Ez a határozat pedig az „ágyhoz való bilincselés” körében megállapítást nem tartalmaz.

A nem vagyoni kártérítés mértékének meghatározása tekintetében kérte a Ptk. 340. § (1) bekezdésében foglaltak és annak figyelembe vételét, hogy a károsult - jelen esetben a felperes - a kár elhárítása, illetve csökkentése érdekében nem úgy járt el ahogy az az adott helyzetben elvárható. A felperes a kárveszélyes helyzetet nem kerülte, az intézkedő rendőröknek ellenállt ezáltal a károkozás irányába ható magatartást tanúsított.

A II. rendű alperes ellenkérelmében fenntartotta az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatait.

A felperes fellebbezése részben megalapozott, az I. rendű alperes fellebbezése nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdésének megfelelően csupán a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálhatta felül.

Ebben a körben az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján helytállóan állapította meg a tényállást, amelyre alapított jogi következtetésével és érdemi döntésével a Fővárosi Ítéltábla nagy részben egyetértett, azonban a nem vagyoni kártérítés összegének megállapításánál nem osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját.

A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezésben foglaltakra tekintettel - a jogalap tekintetében az I. rendű alperessel szembeni kereseti kérelem vonatkozásában - a következőkre alapította érdemi döntését.

A peres eljárás során az nem volt vitatott, hogy az I. rendű alperes állományába tartozó rendőrök foganatosították azokat a kényszerintézkedéseket, amelyek alkalmazására azt követően került sor, hogy az I. rendű alperes kötelékébe tartozó rendőrök a II. rendű alperesi rendőröktől a felperest átvették, ezért a másodfokú bíróság csak ezek jogszerűségét vizsgálta.

E körben a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a sajátos polgári jogi személyiségvédelmi eszközök érvényesítésének kizárólag objektív feltételei vannak, mégpedig a személyiségi alanyi jogi sérelme vagy veszélyeztetése, továbbá az okozati összefüggés, amely a jogsértő magatartás és az okozott sérelem között. A sajátos személyiségvédelmi intézkedések alkalmazása - objektív jellegükből eredően - független a jogsértő vétőképeségétől, felróhatóságától, magatartása jó- vagy rosszhiszeműségétől, esetleges tévedésétől. Ezek nem feltételei az alkalmazhatóságnak és nem is zárják ki azt, ugyanis a személyiségi sérelmet akkor is orvosolni kell, ha a jogsértés nem volt senkinek felróható. A személyiséget érintő jogsértés megállapításához elegendő annak bizonyítása, hogy a másik fél magatartása a jogosultnak a jog által védett személyiségi érdekkörébe történő behatolást jelent, személyiségi jogait hátrányosan érinti. Ennek megvalósulása esetén a kötelezettnek kell azt igazolnia, hogy a felek közötti jogviszony tartalmánál vagy a törvény rendelkezésénél fogva jogosult volt a beavatkozásra.

Ezen szempontok figyelembevételével kellett elbírálni a felperes személyiségi jogsértések megállapítása iránti kereseti kérelmét.

Az 1993. évi XXXI. törvénnyel a belső jog részévé vált az Emberi Jogok Európai Egyezménye, amelynek 5. Cikke kimondja, hogy mindenkinek joga van a szabadságra, amelytől senkit nem lehet önkényesen megfosztani, csak ha a törvényben meghatározott okok ezt indokolják, és ebben az esetben is a törvényben meghatározott eljárás szerint.

Az Alkotmány 55. § (1) bekezdése arról rendelkezik, hogy mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. A személyes szabadság körébe tartozik a szabad cselekvés, a szabad mozgás biztosítása, a

tartózkodási és a lakóhely szabad megválasztása. Ugyanakkor a személyes szabadság társadalmi és egyéb fontos érdekből törvény által is korlátozható.

Annak megítélésénél, hogy a felperes személyes szabadságának korlátozására jogszerűen került-e sor, a következőket kellett megvizsgálni.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 13. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha olyan tény vagy körülményt észlel, illetőleg hoznak a tudomására, amely rendőri beavatkozást igényel.

Az Rtv. 15. § (1) bekezdése értelmében a rendőri intézkedés - így az Rtv. 47.§-a szerinti testi kényszer alkalmazása - nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. A (2) bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerintézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése értelmében a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén alkalmazhat. Nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdése alapján a rendőrség feladata ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A (2) bekezdés értelmében a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa.

Az elfogás és előállítás feltételeit az Rtv. 33. §-a tartalmazza, amely (2) bekezdésének f) pontja értelmében a rendőr a közbiztonság érdekében a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja. A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Sztv.) 76. § (1) bekezdésének a) pontja is ezzel azonos módon rendelkezik és a törvény 142. § (1) és (2) bekezdése állapítja meg a rendzavarás szabálysértését.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja, azt indokolt esetben a rendőri szerv vezetője egy alkalommal meghosszabbíthatja.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla azt emeli ki, hogy a törvényes rendelkezéseknek meg nem felelő intézkedésen alapuló szabadságkorlátozás jogellenes, sérti a személyiségi jogot, tehát alapot ad a polgári jogi védelmi eszközök alkalmazására.

A perben rendelkezésre álló adatokból kitűnően a felperes ...-ére virradóra a ... utca és a ... utca kereszteződésénél nem tanúsított olyan magatartást, ami a vele szemben alkalmazott kényszerintézkedésekre alapot adott volna. Az Rtv. 33. § (2)

bekezdésének f) pontja szerint az előállítás alkalmazása, annak fogatosítása még szabálysértés esetén sem kötelező és az intézkedés módjának meghatározásánál figyelemmel kell lenni a szükségesség-arányosság követelményére, ugyanis az Rtv. hivatkozott szakaszaival azonos módon rendelkező Sztv. 76. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében az előállítás akkor indokolt, ha az érintett személy szabálysértést követ el, illetve a kifogásolt magatartást az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja.

A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint a ... demonstráció helyszínéről távozó felperes sem tevékeny magatartást, sem ellenállást nem tanúsított, így vele szemben a kényszerintézkedés alkalmazása, őrizetbe vétele és őrizetben tartása (fogva tartása) nem tekinthető szükséges és arányos intézkedésnek, különös tekintettel arra, hogy nem merült fel adat annak alátámasztására sem, hogy a felperest előzetesen felszólították volna valamilyen magatartás abbahagyására. Az I. rendű alperesi eljárás ezért e körben indokolatlan volt.

Ezt támasztja alá a számú határozata, amely az azonnali szabadlábra helyezést rendelte el, mert a felperes által elkövetett cselekmény nem tekinthető bűncselekménynek.

Mindezek alapján a felperes személyes szabadsága elvonásának nem volt jogszabályi alapja, ezért az I. rendű alperes intézkedése sértette a felperes személyes szabadság védelméhez fűződő személyiségi jogát.

Az Alkotmány 54. § (1) bekezdése kimondja, hogy a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit sem lehet önkényesen megfosztani. A Ptk. 76. §-a értelmében a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti az emberi méltóság megsértése is.

A személyes szabadság megsértése egyben sérti a felperes emberi méltóságát is, ugyanis az a tény, hogy a felperest mások szeme láttára elfogták, földre teperték, az ellenállást nem tanúsító felperest súlyos sérüléseket okozó módon bántalmazták, sérülései ellenére kezére vezetősíjat tettek, mozgásában korlátozott állapota ellenére a kórházi ágyhoz bilincseltek, a betegágya mellé rendőrt állítottak, olyan megalázó helyzetet teremtett, hogy az indokolja az emberi méltósághoz fűződő személyiségi joga megsértésének a megállapítását, különösen amiatt, hogy a II. rendű alperes kényszerintézkedésének alkalmazására, illetve az átvételt követően az I. rendű alperes részéről azok folytatására alapot adó elfogadható indok nem nyert igazolást.

Az élethez az egészséghez és a testi épséghez való jog az ember legalapvetőbb joga [Alkotmány 54. § (1) bekezdés; Alkotmány 70/D. § (1) bekezdés].

A Ptk. 76. §-a alapján a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti - többek között - a testi épség, egészség megsértése is.

Az emberi test akkor ép és egészséges, ha a szervei sértetlenek, megfelelően működnek, továbbá a szervek zavartalan együttműködése is megállapítható. Testi sértésnek a testet ért külső behatás minősül, ha azon elváltozást idéz elő; egészségsértőnek pedig azok a magatartások, eljárások tekinthetők, amelyek a szervezet bármely részének működését vagy azok együttműködését hátrányosan befolyásolják, vagy arra ilyen hatással lehetnek.

A gyakorlat - az Alkotmány rendelkezésével összhangban - a lelki károsodást is az egészség megsértésének körébe vonja.

A személyiségi jogvédelem vonatkozásában nincs jelentősége annak, hogy a testi épséget, egészséget károsító magatartás milyen gyógytartamú eredményhez vezetett, azaz hogy súlyos vagy könnyű testi sértésnek minősül-e. (Ptk. 76.§-hoz fűzött indokolás)

Az I. rendű alperes a felperesnek nem biztosított megfelelő egészségügyi ellátást, fogdáról, fogdára szállította érdemi segítségnyújtás nélkül, az ... kórházból nem a ... rabkórházba, hanem a ... utcába szállították majd a ... és ezt követően a ... -ra vitték, ahol lázas, műtét utáni állapota és kérése ellenére orvosi segítséget nem kapott, holott a kezéből még a kórházban elhelyezett kanült sem távolították el. Ezt követően miután az illetékes ügyészség elrendelte az azonnali szabadlábra helyezését az „utára tették” minden további intézkedés nélkül, holott az Rtv. 17. §-a alapján a megfelelő segítségnyújtás az I. rendű alperes kötelezettsége lett volna.

Az I. rendű alperes által bizonyítékokkal nem cáfolt körülmények alapján a Fővárosi Ítéltábla is azt állapította meg, hogy a felperes egészséghez, testi épséghez fűződő személyiségi joga is sérült, az I. rendű alperes intézkedéseivel okozati összefüggésben is.

A felperes és az I. rendű alperes fellebbezése folytán a Fővárosi Ítéltábla a nem vagyoni kártérítés iránti igényt mindkét alperes vonatkozásában vizsgálta.

A nem vagyoni kártérítés megítélésénél a Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontját, a Ptk. 339. § (1) bekezdését, valamint a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdését kellett alapul venni, figyelemmel az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) AB határozatára és a Legfelsőbb Bíróság iránymutatása alapján kialakult bírói gyakorlatra.

A Ptk. 84. § (1) bekezdésének e.) pontja értelmében az, akit személyhez fűződő jogában megsértenek, kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

A Ptk. 339. §-án alapuló kártérítési felelősség fennállása esetén a kárért felelős személy a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdés szerint köteles a kárt megtéríteni.

A nem vagyoni kártérítés iránti igény esetén elsősorban azt kell vizsgálni, hogy a sérelmezett magatartás mennyiben befolyásolja az adott személyről kialakult értékítéletet, a személy társadalmi megítélését.

A kártérítés mértékének megállapításánál az eset összes körülményeit, a jogsértés tárgyi súlyát és a bekövetkezett kárt hátrányként kell figyelembe venni. Értékelni kell azt, hogy a nem vagyoni kártérítés személyes jellegű, és rendeltetése a nem vagyoni hátrányok enyhítése.

Nem vagyoni kár esetén az elszenvedett sérelem és annak mértéke általában nehezen bizonyítható, azonban a Legfelsőbb Bíróság több döntésében rámutatott arra, hogy a jogsértő magatartással okozati összefüggésben nem vagyoni kártérítés megítélésére nem csak akkor van lehetőség, ha a sérelmet szenvedett személy tételesen igazolja nem vagyoni hátrányait, a bíróság ugyanis a Pp. 163. § (3) bekezdése alapján külön bizonyítás nélkül elfogadja az olyan hátrány bekövetkeztét, amely köztudomású ténynek tekinthető (BH 2000. 302., BH 2002. 135., BH 2004. 103.).

A Fővárosi Ítéltábla a nem vagyoni kártérítési igény vizsgálatánál csak utal arra, hogy a felperes terhére nem volt megállapítható olyan magatartás, viselkedés, ami a vele szembeni jogszerűtlen és brutális intézkedést megalapozta volna. Az pedig, hogy valaki egy demonstráción részt vesz, véleményét ilyen módon kívánja kifejezni, önmagában nem tekinthető vele szemben felróható viselkedésnek.

A személyiségi jogsértés megállapítása következményeként alkalmazott nem vagyoni kártérítésnél a jogsértés jellegéből adódóan a jogosult közrehatása a Fővárosi Ítéltábla szerint egyébként sem állhat fenn, de a perbeli esetben nem is merült fel olyan körülmény, ami a felperesi közrehatásra engedne következtetni.

A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az I.-II. rendű alperesek felperessel szembeni jogsértő eljárásuk egyben felróható és nyilvánvalóan törvénysértő is volt, ugyanis a perbeli esetben a felperessel szemben alkalmazott eljárás során az alperesek nem tévesen értelmezték a vonatkozó rendelkezéseket, hanem megállapítható módon súlyosan megszegték az abban foglaltakat. Az alkalmazott intézkedésekkel az alperesek megsértették az arányosság követelményét, amikor a felperest szükségtelenül, minden alap nélkül elfogták, bántalmazták, őrizetbe vették, őrizetben tartották, vele szemben olyan kényszerintézkedéseket (vezetőszíj, kórházi ágyhoz bilincselés és rendőri felügyelet) alkalmaztak ami nem volt indokolt. Ezen túlmenően a megfelelő és szükséges orvosi és kórházi ellátást nem biztosították, a segítségnyújtást elmulasztották. Az alperesek mindezen intézkedéseikkel olyan hátrányt okoztak a felperesnek amely nem vagyoni kártérítéssel kompenzálható.

A nem vagyoni kártérítés összegének megállapításánál a Fővárosi Ítéltábla a következőket vette figyelembe.

A nem vagyoni kártérítés az adott személyiség értékminőségében bekövetkezett csökkenés ellensúlyozására hivatott, mértékének pedig ahhoz kell igazodnia, hogy ez a személyiséget jellemző helyzet milyen mértékű kedvezőtlen irányú változást idézett elő a jogsérelmet szenvedett félnél. Tehát személyiségi jogsértés esetén azt kell vizsgálni, hogy a sérelmezett magatartás mennyiben járt olyan következménnyel, hogy az az adott személy esetén csak nem vagyoni kártérítéssel kompenzálható.

Ebben a körben a jogsértés tárgyi súlyát, a sérelem időpontját, a kialakult bírói gyakorlatot és a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapíthatóan bekövetkezett hátrányokat kellett értékelni.

Köztudomásúan kedvezőtlenül érinti a sértett személy életminőségét, megítélését, mindennapi életét, társadalmi elfogadottságát a jogosulatlanul alkalmazott szabadságkorlátozás, illetve az ennek során végrehajtott súlyos bántalmazás.

A felperes személyes előadása mellett tanúkkal is alátámasztotta azt, hogy az intézkedést követően „rémes kimerült állapotban, összetörten” tért haza, lelkileg és fizikailag is megviselték a történetek. Családi életére is negatív hatással volt állapota, sérülése miatt nem volt képes egyedül tisztálkodni, nem tudott a gyermekei aktív gondozásában részt venni, az otthoni fizikai munkákat nem tudta elvégezni (fűnyírás, lakás átalakítás).

A tanúk arról is nyilatkoztak, hogy a felperes lelki állapota is megváltozott, depressziós lett, a történetek miatt szorongás alakult ki nála.

A perben ezen túlmenően igazságügyi orvos szakértői vélemény is beszerzésre került, amelynek alapján megállapítható volt, a rendőri intézkedésekkel egyenes okozati összefüggésben bizonyítható módon a felperesnél testi és lelki, pszichés károsodás alakult ki, testi és lelki maradványállapot áll fenn. Megállapította azt is a szakértő, hogy a felperes mindkét sérülésének kialakulása egyenként és önmagukban is a szakszerűtlen rendőri intézkedést bizonyítják.

Megállapítható tehát, hogy az I. és a II. rendű alperesek jogsértő intézkedései, testi épséget is sértő indokolatlan kényszerintézkedéseik nyomán a felperesnél olyan hátrányok keletkeztek, amelyek csak nem vagyoni kártérítéssel kompenzálhatók.

A Pp. 206. § (3) bekezdése alapján mindezen bizonyítékokat értékelve, figyelemmel az alperesek kiemelkedően súlyos és többszörös jogsértő magatartására, a szükségesség és arányosság követelményének jelentős mértékű túllépésére és arra, hogy az alperesek az általuk foganatosított intézkedések során a felperest olyan kirívóan megalázó helyzetbe hozták, számára súlyos fizikai fájdalmat okozva, a Fővárosi Ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy mindezen hátrányokkal az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés összege nem áll arányban, ezért azt az alpereseket 1.500000 - 1.500000 forint megfizetésére kötelezte.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelően részben megváltoztatta.

Az elsőfokú és a fellebbezési eljárásban felmerült költségről a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése, valamint a felperes személyes költségmentessége, az alpereseket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdésének c) pontja alapján megillető illetékmentessége folytán, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján határozott, figyelemmel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ára.

Budapest, 2010. július 8.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

Dr. Győriné dr. Maurer Amália s.k.
előadó bíró

Dr. Fülöp Györgyi s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő